

Suurentunut pika-CRP-arvo

Yliopistosairaalan lastentautien poliklinikkaan lähetettiin terveysasemalta päivystyspotilaana 15-vuotias poika. Lähettämisen syynä oli suuri CRP-arvo.

Poika oli tullut äitinsä kanssa lääkärin vastaanotolle flunssan vuoksi. Parina päivänä oli ollut päänsärkyä. Sitten oli alkanut nuha, kuumelu sekä kurkkukipu. Jonkin verran oli esiintynyt myös hengenahdistusta. Nyt pojalla oli enää lievää lämpöä. Äidin mukaan potilaalta oli tavallisesti flunssan yhteydessä määritetty CRP- ja hemoglobiinipitoisuus. Yleensä oli myös tehty nieluviiljely.

Potilaalla oli lähetteen mukaan von Willebrandin tauti, minkä vuoksi hän oli ollut aiemmin hoidossa yliopistosairaalassa. Lisäksi pojalla ilmeni ajoittain astmaoireita, mutta tutkimushetkellä astmalääkitystä ei ollut käytössä.

Terveysasemalla potilaan yleistila oli todettu hyväksi. Sydämen rytmi oli auskultoiden tasainen, sivuääntä ei kuulunut. Keuhkojen auskultaatiossa ei kuultu vinkunaa, ja PEF-arvo oli 500 l/min, mikä vastasi iän ja pituuden mukaista normaaliarvoa. Nielu oli todettu normaaliksi ja korvat terveiksi. Sivuonteloiden kaikukuvauslöydös oli sekin normaali.

Potilaalta määritettiin kuitenkin pika-CRP-arvo, joka oli 201.

Potilaan perussairauden vuoksi hänet lähetettiin päivystystapauksena lastenklinikkaan infektiopesäkkeen selvitykseen ja mahdolliseen osastohoitoon.

Mikä oli syynä suurentuneeseen CRP-arvoon? Vastaus sivulla 834.

Suurentunut pika-CRP-arvo

Päivystyspoliklinikkaan nuori mies saapui hyväkuntoisena. Infektiopesäkkeitä tai neurologisia löydöksiä ei todettu. Sairaalapäivystyksessä äiti kertoi vielä, että potilas oli juuri ennen oireiden alkua saanut kurkkumätä-jäykkäkouristustehosteet. Sairaalassa potilas piti hankalimpana oireenaan päänsärkyä, joka paheni rasiuksessa ja iltaa kohden. Pika-CRP-pitoisuus tarkistettiin; nyt se oli 9 mg/l. Potilas kotiutettiin.

CRP-pikamittareiden ja muiden POC (point of care, vieritestaus) -mittareiden käyttö on viime aikoina yleistynyt ja yleistyneen edelleen. Normaali CRP-arvo pienentää bakteeri-infektion todennäköisyyttä ja lisäselvitysten tarvetta. CRP-pikamittareiden käyttöön liittyvää yhtenäistä koulutusohjelmaa ei ole tarjolla, vaan koulutus on työpaikkakohtaista ja vaihdellee jo senkin mukaan, kuka näytteen ottaa.

CRP-pikamittarit ilmoittavat tarkan arvon vain tiettyyn rajaan saakka. Tämän potilaan tutkimuksessa käytetyllä pikamittarilla raja on

200 mg/l, jonka jälkeen kone ilmoittaa tulokseksi > 200. Arvoa 200 suuremmat lukemat ovat laitteen informaatiokoodeja. Terveysasemalla saatu pika-CRP-arvo 201 oli siis laitteen antama virhekoodi, jonka syynä on esimerkiksi riittämätön näyttemäärä. Ilmeinen ristiiriita terveeltä vaikuttavan potilaan ja selvästi poikkeavan laboratoriotuloksen välillä herätti epäilyn tuloksen virheellisyydestä.

Kun uusia toimintamalleja ja laitteita otetaan käyttöön, niiden käyttökoulutuksesta ja tulosten tulkinnan opastamisesta tulisi huolehtia riittävästi sekä laitteen toimittajan että laitetta käyttävän yksikön toimesta. Vaikka laboratoriotutkimusten tekeminen olisi helpoa, halpaa ja nopeaa, lisääntyvä tutkimusten määrä johtaa eri syistä poikkeavien vastausten lisääntymiseen ja tarpeettomiin lisätutkimuksiin. ■

JOANNA BANERJEE, erikoistuva lääkäri
EERO RAHIALA, osastonlääkäri
EEVA SALO, infektiolääkäri
HYKS, lastenkliniikka, päivystys